

Izhaja:
vsako sredo zjutraj
Stane za celo leto 15 L.
» pol leta 8 »
» četrt leta 4 »
Za inozemstvo celo
leto lir 40.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

Št. 55

V Gorici, v sredo 25. avgusta 1926.

Leto IX.

Ne frankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi se
računajo po dogovoru
in se plačajo v naprej.
List izdaja konsorcijski
»GORISKE STRAŽE«.
Tisk Katoliške tiskarne
v Gorici, Riva Piazzuolo
štev. 18.
Uprava in uredništvo
ulica Mameli štev. 5,
(prej Scuole).
Telef. int. štev. 308.

Za bratstvo med narodi!

Od 25. do 27. avgusta t. l. se bo vršilo v Ženevi zborovanje organiziranih narodnih manjšin. Na zborovanje so vabljeni tudi predstavniki Slovencev in Hrvatov iz Italije.

O delu zastopnikov narodnih manjšin bomo natančneje še poročali.

Danes hočemo le to zborovanje v imenu našega ljudstva pozdraviti in mu želeči uspehov pri njegovem delu za bratstvo in ljubezen med narodi!

Eno pa moramo ob tej priložnosti poudariti: najbolj brihtne glave Evrope že uvidevajo, da bodo vsi mednarodni spori sami od sebe izravnanji, ko bo pravičnim potom rešeno vprašanje narodnih manjšin. Ta zborovanja imajo namen zanesti v svet in med vsa ljudstva zavest in vero, da se mora v imenu večnih in človečanskih postav izbrisati iz političnega slovarja pojem močnih in šibkih narodov.

To svojo nalogo, in to predvsem poudarjamo, pa hočejo narodne manjšine doseči mirnim potom, ne da bi rušile obstoječega stanja, ker se zavedajo, da le mirna poravnava med razprtimi narodi more ostati trajna in plodna!

Tak način delovanja ne bo le za manjšinske narode blagoslova poln, marveč bo tudi večinskim narodom dosti doprinesel za njihovo notranjo trdnost in pravno veljavo v svetu.

Delo manjšinskih zborovanj je torej postavljeno na globoke moralne temelje in je usmerjeno v pravcu krščanske ljubezni in pravičnosti med narodi. Zato mu še posebno mi, ki imamo izrazita krščanska in socialna načela, želimo božjega blagoslova in uspehov za tisti veliki cilj, ki ga je naš Prešeren povedal z besedami:

Da smo Očeta enega sinovi,
ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi...

Kaj se godi po svetu?

V zadnjem političnem pregledu smo bravcem pokazali, kako in kje se skuhajo raznolike časniške vesti, ki svet kar iznenadijo. Dosti je namreč še ljudi, ki slepo verujejo, kar je zapisano in si po tem vstvarijo končno sodbo. Videli pa smo, da se take reči napišejo večkrat na višjo komando. Saj smo tudi že povedali, da ogromna večina sedanjega tiska dela po navodilih, ki prihajajo naravnost ali pa po ovinkih iz velikih palač, kjer imajo globoke blagajne. Spomnimo se le na nemškega Huggenberga, ki je s svojimi listi tako usmeril vse javno mnenje, da je slepo verjelo njegovim listom; ali pa na bogatino Stinnesa, ki je pokupil dosti velikih listov, ki so potem tako pisali kot je bilo njemu bolj prav.

Nekoč je veljala rečenica »Denar sveta vladar«, dandanašnji bi pa morali še dostaviti: »Denar in tisk sta sveta vladarja«. Ta dva mogočnejša delata vojske in mir, pehata ene v bedo, drugega pa na zlate stolce, delita jok in veselje. Zato pa trikrat blagor tistim krajem, kjer še imajo liste, ki so v stanu postaviti besedo kot se spodobi med možmi odkrito in pošteno.

Pa je že skoraj malo predaleč zašlo to razmotrivanje, ki bi je pa prav za prav morali še in še poročati.

Zgornje besede nam dokazuje tudi slučaj, ki se je odigral baš v zadnjem času med Slovenci onkraj meje.

Prekmurje in Prekmurci.

Severovzhodni del Slovenije je lep, prelep košček slovenske zemlje. Med zlatimi štajerskimi ravninami in ogrsko ravnino je Prekmurje. Zemljica je plodna, ljudstvo zdravo in sočno, v marsičem podobno nam Primorcu. Toda že zgodaj je ta del slovenskega rodu prišel pod tuje jeroštvo, pod ohle madžarske vlasteline in grofe, ki so postali malodane gospodarji vse prekmurske zemlje. V nedogled se

širijo prostrana žitna polja teh vlastelinov; po uro in še več drdraš z vlakom skoz nje in še jih je in še. Na tej zemlji, ki bogato rodi, je pa bil večji del Prekmurcev, t. j. ljudi, ki so naseljeni onkraj Mure, le tuje na lastni zemlji. Pod madžarsko vladjo, ki je pletla za Prekmurce še debelejši bič kot nemška vlada za nas, je bil kmet gospodarstvo vničen, vsa zemlja je bila grofovska. Za mero žita se je moral prekmurški oče udinjati Madžaru in mu garati na njivi, da je bilo čez zimo prgišče moke za pogačo. Kdor ima doma »Mladiko«, naj le prebere mično povest »Za kruhom«, ki prav to lepo popisuje. Ko je ubil Madžar telo, je zgrabil še za dušo. Z vsa silo se je širila po deželi madžarizacija. Prekmursko književno narečje še danes zveni nekam po ogrsko.

V mirovnih pogodbah se je odličnim možem posrečilo oteti večji del Prekmurja iz madžarskih krempljev in ga spojiti z Jugoslavijo. Od tedaj se je vse obrnilo na boljše. Prekmurci so dobili svoje šole, ustanovila so se društva, posojilnice, narodni možje so začeli dramiti Prekmurje. Najboljši oče Prekmurcem je še danes župnik Klekl, poslanec v belgrajskem parlamentu, ki vse žrtvuje za svoje ljudstvo in mu posveča vse svoje moči.

Ljudstvo se je naenkrat predramilo in jelo s svojimi brati, s katerimi se je združilo, tudi gospodarsko se okrepljati. Madžarskim grofom, ki so imeli vso zemljo v rokah, je odzvonilo. Pripravljala se je tako zvana agrarna reforma, ki naj zemljo pravično razdeli. Vaške posojilnice so pa nudile kmetiču ugodno posojilo, da si zemljo odkupi.

Brat skoči bratu za vrat.

Vse je šlo mirno naprej. Prekmurci so se začeli naslanjati na Slovence. Tedaj poči prvi strel. Neki dalmatinski časnikiar Joe Matošić,

tako se bere v ljubljanskem »Narodnem dnevniku«, je začel pisariti po zagrebških listih, da so Prekmurci prav za prav Hrvatje in naj se kar lepo cela pokrajina prikloni zagrebški veliki županiji ali naj se pa vsaj ustanovi posebna prekmurska pokrajina, nikakor pa ne gre, tako trdi časnikiar Matošić, da bi Prekmurje spadalo pod mariborskega velikega župana. V dokaz za te trditve pravi, da govore Prekmurci neko starohrvaško narečje in so torej bližje Hrvatom nego Slovencem. Slovenska uprava je pa neki tudi tako za nič, da je najbolje, če pridejo v Prekmurje sami hrvaški uradniki.

Tako je brat vrgel seme razpora med brate in vžgala se je po časopisu silna borba, kaj so prav za prav Prekmurci in kam spadajo. Oglašali so se odlični predstavniki Prekmurcev, med temi posebno vseučilišni profesor dr. Slavič, ki je bil na pariški mirovni konferenci za izvedenca za prekmursko vprašanje. Ti in drugi so brbljave mu časnikarju dokazali, da so Prekmurci Slovenci. Pa tudi ljudstvo samo se je opetovano izjavilo, da se čuti slovensko. Pa vse skupaj nič ne pomaga, boj gre naprej.

Plašč za umazane kupčije.

Nekaj časa je bila javnost uverjena, da se bijejo za Prekmurje Hrvati in Slovenci zgolj iz navdušene bratske ljubavi za brata, ki ga hočeta imeti vsaj za svojega in mu dobro streči ter mu pokazati, da še ni izmrla bratska ljubav na svetu.

Pa se je ob koncu izkazalo, da je ta bratovska ljubezen in narodnostni boj le lep plašč za umazane reči. Dejali smo že, da je bil v Prekmurju prvi gospod grof. Še danes so grofovska posestva vredna precej zlatih milijonov. Po agrarni reformi se morajo ta veleposestva razdeliti. Pri takih kupčijah pa se po navadi vrinejo vmes tudi mešetariji, pa ne oni po živinskih sejnih, marveč taki, ki umejo pri svojem poslu zaslužiti lepe novce. Pravijo, da je neki advokat pri prodaji nekega grofovskega posestva zaslužil na mešetariji kar 5 milijonov dinarjev. Take debele kupčije pa se ne morejo delati v tišini, ko vsak na prste pazi. Biti mora hrušč in trušč kot na sejmu, pa se mešetarija bolje obnese. Zato hajd, treba je nekaj stekniti, kar bo ljudi zamamilo, da bodo pažnjo proč obrnili. Vsled tega je bilo potreba zanetiti vprašanje o narodnosti Prekmurcev in to gnati tako dolgo, da bo javnost na vse drugo pozabila.

Siliti Prekmurce pod hrvaški klopek je pa zato potreba, ker bi s tem prišli na upravna mesta v Prekmurju prijatelji zagrebških mešetarjev.

In še tretji vzrok je: treba je prekmursko ljudstvo vloviti za njegove volivne glasove. Radičeva stranka se zato najbolj vneto počenja.

To je torej tista borba, ki ji je presneto malo mar, kaj in kako je s Prekmurci, marveč se briga za možnjo in trehuh. Časopisje je pa moralo kot predstraža v boj in ujeti pot takim nakanam.

Hoteli smo to povedati ne da bi le kaj doprinesli s svojimi skromnimi sredstvi k poštenosti stvari bratov v Prekmurju, saj ta bo itak zmagala, ampak, da bi na tem vzgledu pokazali, s kakimi sredstvi se zavaja javno mnenje na kriva

pota. Tudi mi imamo liste, ki znaajo s spretnim peresom braniti in zagovarjati krivično stvar, ki je navidez nedolžna, in ji pripomoči do zmage. Tem bolj je pa naša dolžnost, da svarimo in učimo, da je vprav poštenje in odkritost najsvetlejša orožje v brambi pravice!

Kar iznenada so prinesli listi vest, da je v noči od sobote na nedeljo 22. t. m. izbruhnila na Grškem revolucija. Diktator Pangalos je odstavljen, za predsednika republike je izklican zopet bivši predsednik admiral Konduriotis.

Te vesti so svet tem bolj iznenadile, ker je komaj dober teden tega, odkar so listi pisali, kako ljudstvo ljubi in spoštuje svojega poglavarja, da bi se menda kar živo dalo zanj speči. Toda to zunanjo ljubezen je narekoval zgolj strah.

Pod krivo generalsko sabljo.

Strah je pa izviral od mogočnega oblastnega generala Pangalosa, ki je prav na tistem prišel do popolne oblasti v svoji domovini.

Ko je bil pregnan kralj Jurij, ki živi zdaj nekje na Angleškem, je bil izvoljen za predsednika republike priljubljeni admiral Konduriotis. 27. junija lanskega leta se je pa dvignil general Pangalos, poslanec in minister, in odstavil ministrstvo ter sam prevzel ministrsko predsedništvo. Že takrat se je obnašal kot vsemogočni tiran, ki je vse podvrgel svoji volji. Prav postavni diktator je pa postal letos v januarju, ko mu je odposlanstvo grških častnikov s polkovnikom Vustinasom na čelu ponudilo mesto državnega predsednika. Konduriotis je bil že prej odstopil.

Od januarja je diktator Pangalos prav na kratko napel svoje brzde. Sledili so povrsti odloki, ki so zatrli sleherno politično svobodo in vzeli diktatorjem nasprotnikom vse orožje iz rok.

Njegova diktatura ni rodila dobrih sadov. Svobodoljubni potomci visoko omikanih nekdanjih Heleznov so v srcu čutili, da mora Pangalos pasti, ker njegova diktatorska vlada je madež v helenski zgodovini. Domoljubi so to čutili in skušali rešiti kot nekdanji grški junaki domovino izpod tiranskega jarma. Revolucije in atentati niso nič dosegli.

Mirna in nagla revolucija.

V nedeljo zjutraj so se Atenci prebudili in so videli, da se je tekom noči vlada spremenila. Prav na tiho so revolucionarji delali, si pridobili posadko glavnega mesta in ob treh zjutraj je dal poveljnik vstaških čet general Kondylis ukaz, naj brž zasedejo še pred zoro vsa javna poslopja.

Še tekom noči so aretirali generala Tserulija, vojnega ministra, ki se mu je zdelo sumljivo gibanje revolucionarne garde. Brž po teh uspehih je brzojavil Kondylis Konduriotisu, naj pride nemudoma v glavno mesto, da sprejme predsedstvo republike. V tiskarnah so se brž zavrteli stroji in natiskali proglase na narod, ki pravijo, da hoče ta vojska in mornarica zopet vzpostaviti svobodo v domovini in še tekom osmih mesecev izvesti svobodne volitve. In ni ga bilo baje Atenca, ki ne bi z veseljem bral manifesta o svobodi domovine.

Revolucija se je izvršila, ne da bi se prelila niti kaplja krvi. Le polkovnik Vutsinas, ki smo ga že zgoraj omenili in ki je najboljši Pangalosov prijatelj, se je z enim bataljonom utrdil na višinah okrog Aten. A končno je izprevidel, da bi bil vsak odpor zaman in se je podal.

Lov za predsednikom.

Diktator Pangalos se je nahajal ob času revolucije na letovišču. Ko so ga zvesti oficirji opozorili o vstaji, je skušal pobegniti z letalom. Toda to so mu preprečili in ga odvedli v nek hotel. Nato so ga prepeljali na krov torpedovke »Pergamos«, da ga odpeljejo v Atene. Toda kapitan ladje je bil udan Pangalosu in je zaokrenil v smeri proti Italiji, hotoč rešiti premaganega predsednika. Namero »Pergamosovega« kapitana so opazile druge ladje in sporočile to revolucionarjem. Par minut za tem sta že pluli s polno paro bojni ladji »Kilkis« in »Leon« za ubeglo torpedovko. V zraku pa sta jo zasledovala dva zrakoplova.

DNEVNE VESTI.

Visok obisk.

Pretekli teden je prestolonaslednik Humbert prvič obiskal furlansko provincio. Obiskal je po večini severni del Furlanije. V Trbižu je šel nasproti prestolonasledniku tudi goriški knez nadškof. Spremlstvo, posebno pa minister Volpi je zelo hvalil državljansko zvestobo »tuje« jezičnikov. To je celo »Piccolov« šmok poudaril.

Novi podprefekt.

V ponedeljek zvečer ob petih je prispel iz Opatije novodoločeni goriški podprefekt dr. Kajetan Anžar. V terek je prejel iz rok grofa Attemsa svoje posle. O novem oblastniku še ne vemo kaj in kako. Dejanja bodo že govorila.

Shod društva »Skalnica«

v proslavo 700-letnice smrti sv. Frančiška Asiškega bo v nedeljo dne 29. t. m. ob 4. popoldne v cerkvi sv. Ivana v Gorici. K obilni vdeležbi vabi predsedništvo.

Pritožba.

Iz Dolenj smo prejeli pritožbe proti tamkajšnji poštni upravi teljici, da postopa z grožnjami nedostojno proti ljudem, ki hočejo naročiti »Goriško Stražo«. Mi nismo mogli še ugotoviti, če odgovarja to resnici. Vendar pozivljamo poštno upravo, da pouči gospo upraviteljico, da se drži lepših manir, če se je proti njim pregrešila.

Lep telovadni nastop v Dornbergu.

V nedeljo smo gledali v Dornbergu krasen nastop, ki po svoji precizni tehnični izurjenosti prekaša vse dosedanje telovadne nastope. Pri telovadbi je lepo sviral godba Kat. delavske družbe iz Idrije. Prave so nastopile gojenke. Bilo je 60 beleoblečenih deklic, ki so ljubko in enotno izvajale vaje po znani melodiji »Prejubo veselje, o j kje si doma?« Za njimi so nastopili člani s prostimi vajami. Člani so s svojim moškim nastopom vzbudili splošno občudovanje. Izmed vmesnih manjših nastopov je zlasti ugaljala simbolična skupina goriških telovadk, ki so ob petju prekrasno uprizorile izrazito vajo »Za mamico«. Istotako je občinstvo z izrednim zanimanjem spremljalo lahko atletične vaje idrijskih telovadcev in simbolične vaje idrijskih članic. Skupina dornberških telovadcev za služi vse priznanje. Ena najlepših točk je bil brezdvoma nastop deškega naraščaja, ki je v vzornem izvajanju žel splošno odobravanje. Od-

V tem odločilnem hipu se odloči Pangalos in s pomočjo radija daja znamenja s krova, naj ne prelomi jo mornarji na »Kilkisu« in »Leonu« prisege, ki so mu jo bili dali. Nič ni pomagalo. Tiran je moral pasti. Ob petih popoldne so se zasledovalci na »Kilkisu« že toliko približali torpedovki, da so jo začeli obstreljevati. S »Pergamosa« topovi le slabotno odgovarjajo. Med bojem pa obkoli »Leon« torpedovko od nasprotne strani. Pangalos da ves obupan signal za preddajo. Vsega bledega so prepeljali na bojno ladjo. Zadnja njegova prošnja je še bila, naj ga puste, da pobegne. Seveda želja ni bila izpolnjena.

Ujetega bivšega državnega po-glavarja so prepeljali na nek otok sredi morja, kjer čaka obsodbe. Ko so se ladje z ujetnikom približale bregu, je ogromna množica ljudstva skušala Pangalosa linčati. Taka je usoda tirana, ki je mislil, da bo s sabljo ukrotil svobodne Hele-ne. Prav tista množica, ki mu je še pred tednom vpila »hosana«, ga je osem dni kasneje hotela ob belem dnevu umoriti. Žalostna usoda!

sek iz Bilj je izvajal par simboličnih vaj in vaje s palicami za deški naraščaj. Udeleženci so se čudili telovadbi na krogih, bradlji in drogu, ki je bila v vsakem oziru na višku. Članice telovadkinje so s peštrim izvajanjem bile živahno pozdravljene. Med prireditvijo je vladal najzornejši red in lepa disciplina. Ljudstva od blizu in daleč so cenili kar na par tisoč glav. H krasni prireditvi je pripomogel tudi lep poletni popoldne. Pozdravljamo telovadbo ne le iz higijenskih, temveč tudi iz moralnih razlogov. Kako vse drugače je, če si mladina telo, kot pa če zapravlja zdravje po plesiščih.

Lepa prilika za Mohorjane.

Goriška Mohorjeva družba od daja svojim članom kot izredno knjigo roman Ivana Preglja »Oče budi volja Tvoja...« Roman opisuje delo in trpljenje slovenskega duhovnika v Istri. Člani Mohorjeve družbe dobijo knjigo proti doplačilu 2 lir. Javijo naj se pri gg. porverjenikih, pri č. gg. duhovnikih; knjigo jim dološlje Družba jeseni skupno z drugimi knjigami. Opozarjamo, da stane knjiga, če jo kupiš v knjigarnah, 3 lire in pol.

Slava slovenskega kmečkega doma.

V nedeljo 15. avgusta se je zbralo v Mariboru čez 8000 slovenskih kmetiskih fantov in mož na »kmečke dneve«. Med velikanskim navdušenjem je govoril voditelj slovenskega ljudstva dr. Korošec prekrasen govor o kmetu, ki je steber cerkve in države. Popoldne so se pa vse trume zgrinjale okrog groba enega prvih Slovencev, ki je bil rajni škof Anton Martin Slomšek. Na grobu tega, upajmo, skorajšnjega slovenskega svetnika, je vseučiliški profesor Slavič govoril o škofu Slomšku in slovenskem kmečkem domu.

Takih slovesnosti, kjer bi slovenski kmečki rod kot en mož govoril svojo besedo, Slovenija še ni videla.

Gospodarski boj v Ljubljani.

V Ljubljani se je silovito razvil volivni boj za Trgovsko obrtno zbornico. Sporazum so sklenile vse večje slovenske stranke proti samostojnim demokratom, ki so zato grozno ogorčeni. Ni dvoma, da bodo zmagali trezni gospodarski pomislki nad strankarsko strastjo. Slovenska ljudska stranka bo dobila po sporazumu v tem slovenskem gospodarskem parlamentu 16 sedežev.

Nekaj o načrtih.

Pretekli teden je bilo sklicano v Gorico zborovanje fašistovskih političnih in sindakatskih tajnikov. Posebno je bila naročena vdeležba tajnikom iz »tujerodnih« občin. Seje se je vdeležil tudi bivši župan, sedanji gor. komisar Jurij Bombič in profesor risanja gospod Cava-lotti, ki je bil njega dni za komisarja v Medani in Kobaridu. Slednji je imel glavno besedo in je govoril posebno, kakor zatrjuje »Piccolo« od 20. t. m., o »tujejezični« šoli, tisku in duhovščini. On hoče jasno delovanje, »ker je nevarnost, da vso situacijo prebrne široko razpredena propaganda duhovnikov in panslavističnih agitatorjev, posebno demokristijanov« (gospod profesor najbrže menijo kršč. socialce).

Tajnik fašja iz Idrije Vlachovich, ki ima baje, mimogrede povedano, svojega brata Vlahoviča v neki jugoslovanski nacionalistični organizaciji vpisanega, je tudi nekaj vmes posegal. Potem so na seji govorili, da je še vse preveč »tujejezičnikov« v javnih in zasebnih pisarnah. Stavljen je bil tudi predlog, naj se nadomestijo vsi »tujeje« rodni občinski tajniki z italijanskimi. Politični tajnik za Gorico Bozzini je govoril o obmejni šoli in duhovščini s posebnim ozirom na nadškofijstvo.

Tako poroča o poteku seje »Piccolo«, po katerem smo notico posneli.

Društvo narodov.

Drugega septembra se bodo spet zbrali v Ženevi državniki na posvetovanje. Bo pa tam gori precej vroče, ker se bodo dajali zastran stalnih sedežev v glavnem odboru; pa tudi še nekaj drugih velikih računov imajo gospodje med sabo. Časnikarji že kupujejo črnilo, toliko bo pisanja. Dosti kajpada tudi praznega.

Napredek katoličanov v Beogradu.

Bosanski frančiškani zidajo v Beogradu v največji beograjski ulici, na Aleksandrovi cesti, samostan s cerkvijo sv. Antona. Brez dvoma bo to za beograjske katoličane velika pridobitev.

Radić gre v Ženevo.

Jugoslovanska vlada je določila za svoja zastopnika pri septembrskem zborovanju Društva narodov zunanega ministra Ninčiča in Stefana Radića. Hrvatski vodja, ki rad govori, bo zopet imel priliko: da svetu pokaže svojo zgovornost.

Novinarjem je tudi izjavil, da so poslali iz Argentini nekega mladega človeka Pavlečića in mu dali 5000 peset, če Radića umori. »Toda jaz se ne bojim ničesar,« je pristavil Radić, »ker zaupam v Boga in kmečko slovo.«

Mešani kruh.

Določba o novem kruhu iz enotne moke bo stopila v veljavo s prvim septembrom. Ob tej priliki je umestno pripomniti, da se opazuje pri nekaterih goriških trgovcih go-tove ljudi, ki prav pridno kupujejo cele vreče fine pšenične moke. Ti gotovo ne bodo otepali enotnega kruha.

Kje je Goriška Mohorjeva družba?

Večkrat poprašujejo, kje je Goriška Mohorjeva družba. Natančen naslov je ta: Gorica. Corso Verdi št. 1, v stari Marzinijevi hiši. Še je čas, da se naročite na knjige, ki izidejo to jesen. Za šest lir dobite velik Koledar in še štiri druge knjige, dve s slikami.

Sadarska in vinarska šola v Mariboru.

Ministrstvo kmetijstva je določilo, da plačujejo odslej privatni učenci enoletne vinarske in sadarske šole v Mariboru za oskrbo v

internatu, če dokažejo z občinskim potrdilom, da so sinovi kmetovalcev, mesečno Din 200, za sinove ostalih stanov pa ostane mesečna oskrbina v višini Din 400. Enoletna vinarska in sadarska šola bo sprejela vso oskrbo zastoj ter 10 plačujočih (privatnih) učencev.

Odlikovan obrtnik.

Gospod Feliks Potočnik, vodja krojne šole v Ljubljani, je bil na mednarodni krojni razstavi v Rimu dne 6. avgusta t. l. odlikovan. Dobil je zlato kolajno in naslov profesorja kroja. Omenjeni obrtnik nam piše, da imajo njegove diplome polno veljavo tudi pred italijanskimi oblastmi.

Obnovitev cerkva.

V Treh Benečijah je vojna razrušila več kot 1000 cerkva. Zvonov so odnesli ali razbili kakih 9760 (38.000 kvintalov). V naših krajih se je vsled neumornega truda naših duhovnikov posrečilo obnoviti že skoraj vse cerkve. Furlanija pa še v obilni meri na to čaka.

Septemberska veselica v Postojnski jami.

Kakor pretekla leta, tako bo tudi letos v mesecu septembru priredila Jamska uprava običajno veliko veselico v svetovnoznani Postojnski jami, ki je bila posebno letos nad vse dobro obiskovana. Letos je število obiskovalcev preseglo številko 120.000 lanskega leta; samo v mesecu juliju je bilo v jami 32.516 oseb. Lani jih je bilo v juliju le 14.278. — Jamska veselica se bo vršila letos dne 5. septembra. V »Rajski jami«, bajno razsvetljeni, bo sviral izbran orkester, skrit v pragozdu stalagmitov. V velikanski »Koncertni dvorani« bo sviral orkester, sestojec iz 88 prvovrstnih moči, a v plesni dvorani bodeta igrali istotako dve godbi. Tudi za dobri prigrizek in za dobro pijačo bo tam preskrbljeno. Posloval bo tudi podzemski poštni urad, a razglednice, ki se bodo razpošiljale, bodo nosile poseben jamski žig. — Za veselico, in to od 4. do 10. septembra, je dovoljen 50% na železnicah iz vseh postaj Treh Benečij. Vsak potnik ima pravico prekiniti vožnjo štirikrat tekom teh šestih dni.

Natečaj.

Društvo narodov v Ženevi si gradi svoje prostore. Tukajšnja podprefektura nas obvešča, da je razpisan natečaj za arhitekto, ki naj predloži svoje načrte glede ureditve zborne dvorane v tej palači. Če se dobi med nami kak umetnik, ki se čuti kos tej nalogi, naj se obrne za pojasnila na prefekturo v Vidmu.

Potres.

Na Eolskih otokih ki leže v bližini Sicilije je bil 20. t. m. močan potres. Poškodovanih je bilo več sto hiš in mora mnogo ljudi spati pod milim nebom.

Valuta.

Dne 23. avgusta si dobil :

za 100 franc. frankov	87.— do 87.75 Lir
za 100 belg. frankov	84.— do 85.— Lir
za 100 švic. frankov	590.— do 595.— Lir
za 100 češ.-slov. kron	90.25 do 91.— Lir
za 100 dinarjev	53.75 do 54.25 Lir
za 1 šterling	148.75 do 149.50 Lir
za 1 dolar	30.50 do 30.75 Lir
Novci po 20 frankov	115.— do 119.— Lir
za 100 avst. kron	0.0430 do 0.0437 Lir

Vojnoodškodninske obveznice: 67.

Darujte za sklad

„Goriške Straže“!

GOSPODARSTVO.

Delo „Zadružne zveze“ v Gorici.

Poročilom iz zadnjega občnega zbora »Zadružne zveze« v Gorici, ki smo jih podali v zadnjih dveh številkah, naj dodamo danes še glavne misli, ki jih je povedal o naši mlekarski organizaciji g. inž. J. Rustja. G. inženir je izvajal:

Naša mlekarska organizacija in njena važnost.

V naši deželi je danes najvažnejša gospodarska panoga živinoreja z združenim mlekarstvom. To važnost nam izpričuje veliko število mlekarskih organizacij, ki so nastale širom naše dežele. Vsled tega je nujno potrebno, da se nekoliko pogovorimo o mlekarski organizaciji tudi na občnem zboru »Zadružne zveze« v Gorici, ki je danes brez dvoma najvažnejša ustanova za gospodarstvo našega kmetijskega stanu, hrbtenice našega ljudstva v deželi.

Mislim, da ni nobenega med Vami, ki ne bi priznal, da tvori danes mleko v splošnem zelo važen, ponekod celo edini dohodek. Zato pa so tudi naši kmetovalci začeli posvečevati mlekarstvu zelo veliko pažnjo in najlepši dokaz temu je velikansko število mlekarskih zadrug, ki obstojajo in delujejo danes po naši deželi.

Po statistiki, ki sem jo sestavil, imamo danes v deželi okoli 125 mlekarskih zadrug in sicer okoli 115 maslarn in sirarn, ostale pa prodajajo sveže mleko. Slednjih je sicer zelo malo, a njih obseg je širši. Mlekarska organizacija je danes že razpletena več ali manj po vsej deželi. Zato nam ni treba več ustanovljati novih mlekarskih zadrug, pač je obstoječe izpopolnjevati in jim s pametnimi ukrepi zagotoviti obstoj.

Centralna mlekarne v Trstu.

Obstoječe mlekarske zadruge, ki trgujejo s svežim mlekom so navezane predvsem na Trst, ki porabi dnevno preko 500 hl mleka. To mleko prihaja v Trst na različne načine in iz različnih krajev. Precej ga prodajo tja še mlekarske zadruge, mnogo pa tudi zasebni trgovci, mnogo ga pride v Trst v zgoščeni obliki iz Sorezine pri Kremoni, naj več ga pa še vedno prinašajo mle-

karice na glavi v jerbasih, v vrčih in na osliih.

V Trstu je srednja cena mleka 1.80 L za liter, kar je gotovo zelo visoka cena, posebno ako pomislimo, da ni to mleko takšno, kot nam ga krava, temveč da je več ali manj kršeno in posneto.

Dejstvo je, da se v Trstu prodaja zelo mnogo vode pod imenom mleka. K temu se pridruži še dejstvo, da prihaja na tržaški trg zelo nečisto mleko, vsled česar se je rodila ideja, da se v Trstu ustanovi centralna mlekarne, ki bi morala v bodoče sama kriti vso potrebo Tržačanov na svežem mleku.

Vprašanje centralne mlekarne sedaj proučujejo, računajo pa, da bo to vprašanje dozorelo v jeseni in takrat se bo ustanovitev pospešila. Gotovo bi bilo dobro, da bi se mlekarne ustanovila, ker bi na ta način prišlo do veljave pristno mleko, voda bi iz mleka izginila in na eni strani bi bilo pomagano kmetovalcu - živinorejcu, ki ne bo oddajal svojega mleka po 60 stotink, kot ga mora dajati danes marsikje, pomagano pa bi bilo tudi Tržaškemu konsumentu, ker bi dobil pristno mleko po primerni ceni. Računa se, da bo po ustanovitvi centralne mlekarne mogoče znižati v Trstu ceno mleka za 10 stotink, živinorejcu pa ga plačati nekoliko dražje.

Seveda so potrebni za ureditev tako velike mlekarne ogromni kapitali, ki ne bi bili nižji od milijona; mogoče za celotno organizacijo centralne mlekarne niti 2 milijona lir ne bi zadostovala. Kapital sam na sebi danes ne dela preveč skrbi, ker se centralna mlekarne dela pod okriljem delniške družbe Federazione Agraria Giuliana to je Julijske kmet. zveze, katere članica je tudi naša Z. Z. Financiacijo centralne mlekarne bi vzele v roko močne organizacije, predvsem banka Istituto Nazionale di Credito per la Cooperazione, potem Delavske zadruge, tržaška občina itd.

Koliko se bo v tem oziru napravilo, boste slišali na prihodnjem občnem zboru. Važno je to, da se bo Centralna mlekarne v Trstu posluževala obstoječih mlekarskih zadrug in da bodo ponekod ustanovili nove mlekarske zadruge, ponekod pa samo zbirališča in shlajevališča svežega mleka. (Cesta, Komen, Dutovlje, Divača itd.)

Vnovčevanje masla in sira.

Sveže mleko pa more oddajati samo določen del dežele, drugod morajo živinorejci svoje mleko vnovčiti v obliki masla in sira. Mlekarskih organizacij ki se pečajo z vnovčenjem mleka v obliki mlečnih izdelkov (masla, sira) imamo v deželi nad 100. Približno polovica vseh teh mlekarskih zadrug izdeluje samo maslo, četrtina samo sir, ostala četrtina posnet sir in maslo. Ako računamo, da ima povprečno vsaka mlekarska zadruga dnevno samo 200 litrov mleka, ga imajo vse mlekarske zadruge skupaj dnevno okoli 20.000 litrov ali 200 hl. Ako računamo mleko po 70 stotink liter, je to mleko dnevno vredno 14 tisoč ali letno okoli 5 milijonov lir. Na vsak način je to važen dohodek.

Ali se danes bolj izplača delati maslo ali sir? To vprašanje muči načelstvo marsikatero mlekarske zadruge. Odgovor na to vprašanje ni vedno enak. Ako je sir drag in maslo poceni, se izplača bolj sir, ako pa je maslo dražje, se bolj izplača maslo. Računajmo: 100 l mleka da 4.25 kg masla, če računamo kg po 17 L, dobimo L 72.25, sira pa napravimo iz iste množine mleka 9.5 kg, kar nam prinese, če sir prodamo po 9 L kg, L 85.50.

Kaj nam škoduje?

V splošnem pa naši mlečni izdelki nimajo odgovarjajočih cen. Temu je krivo dvojje, predvsem slaba trgovska organizacija in slabo blago.

Glede sira je potrebno sledeče: Enotnost sira, izdelave, sirišča, oblike, teže itd. Danes nimata niti dve mlekarne enakega sira. Zveza bo izdala letos strokovno Pevčevo knjigo »Sirarstvo«, da se temu zlu nekoliko odpomore. Organizirati je pa treba tudi trgovino, kar je zelo težavno, ker zahteva to delo ogromnih kapitalov. V tem oziru ni mogoče delati čudežev kar čez noč, pač pa si je treba postaviti cilj in temu odgovarjajoč načrt:

1. V naših Gorah bi morali izdelovati samo dvojen sir, in sicer polnomastnega in polmastnega. Prvi naj bi bil za imovitejše, drugi pa za delavske sloje, ki ne gledajo toliko na kakovost, ampak na ceno in količino. Oblika mora biti enotna, izdelava in sirišče enotno.

2. Organizirati bi morali trgovino, zato bo treba v bodoče misliti na

ureditev velike zoričnice za sir, ker bi dosegli višje cene, ako bi prodajali starejšega.

Masla se izdelata danes v naših Gorah okoli 40—50 q na teden. Približno polovica ga gre skozi Zadružno zvezo ki ga prevzema danes od 30 mlekar, medtem ko ga je lani jemala samo od sedemnajstih.

Delo »Zadružne zveze«.

Zakaj je začela Z. Z. nakup in prodajo masla? Iz dveh važnih razlogov in sicer, da odpravi izrabljanje mlekarskih zadrug po zasebnih trgovcih in da organizira prodajo (v Trstu, Opatiji, Benetkah, Gračežu, Portorose itd.) ter tako zagotovi našim mlekarskim zadrugam gotov odjem blaga in jim jamči primerno ceno.

Glede izrabljanja mlekarskih zadrug smo videli najlepši dokaz lansko leto, ko je cena masla zrastle takoj, ko je Zveza nastopila, od 16 lir na 18 in še več. Res je, da so pozneje zasebni trgovci plačevali še višje cene nego Zveza, a samo zato, da bi mlekarne zopet odtujili Zvezi. To se jim pa ni posrečilo, čemur je najlepši dokaz porast števila tistih mlekarskih zadrug, ki so ga dajale Zvezi lani in ki ga dajejo letos.

Glede odjema bi pripomnil toliko, da so letos mnogi trgovci pustili marsikatero mlekarne na cedilu. Zveza nobene. (Ladra, Smast, Libušnje, Krnica, Sela pri Volčah itd.) Kar se pa tiče cene, smelo trdim, da bi bilo danes v Gorah maslo po 12 lir, če bi se Zveza umaknila. Tudi Zveza danes ne plačuje zelo visokih cen, ker jih ne more, in sicer iz naslednjih razlogov: Trg je prenapolnjen, izvoza malo, nadprodukcija, tuje malo, pomanjkanje lastne prodajne organizacije; velika krivda tiči v kakovosti masla. Da se deloma odpomore, se je odločil odbor Z. Z., da ustanovi v Trstu lastno poslovalnico, ki naj se peča poleg drugega predvsem z oddajo sira in masla.

Mogoče se bo kdo vprašal, zakaj se je izbral Trst, in se ni ta stvar izvedla iz Gorice? Vzroki so predvsem v tem, da je Trst važno konsumno središče in je v bližini vseh drugih trgov.

Poslovalnica v Trstu se še ni razvila, ker še nima lastnega skladišča in ima pravzaprav samo urad. Potrebno pa je, da ima poslovalnica lastno prevozno sredstvo za dostavljanje masla tvrdkam, drugo prevozno sredstvo za zbiranje masla

S. Stanič:

Odlomki iz podgorske zgodovine

Doba svetovne vojne.

V mirni gospodarski razvoj Podgore pa je posegla svetovna vojna s tako kruto roko, da stoletja tega ne bodo pozabila. Avstrija si je izbrala ravno podgorske višine, da bi tamkaj zaustavljala prodirajoče italijanske čete. Na binkošti l. 1915. je bila v Podgori zadnjič sveta maša. Kmalu nato je ljudstvo moralo zapustiti svoje domove, vrtove, polja in vinograde, tovarno in stroje ter vzeti popotno palico v roke. In razkropili so se po vsej širni Avstriji; lačni in raztrgani so bolehalo po raznih taboriščih v Brucku, Leibnitzu, Wagni, Strnišču, životačili so po raznih mestih razkropljeni, kakor ovce brez pastirja in brez hleva med nevihto.

Eno leto sta bili Kalvarija in znjo Podgora v ognju. Tla razrita od jarkov in granat, drevje polomljeno, nasadi uničeni, hiše do tal posute.

Lepo popisuje našo Podgoro v tej dobi Vittorio Locchi v svoji: »La sagra di Santa Gorizia«.

»Chi sul Calvario viveva ancora, tra le vampe tra i rugghi e gli urli,

tra le fosche fumate alte come piramidi, fra gli stormi di proiettili, uccelli invisibili che simili a sinistri s'incrociavano, stracciavano l'aria come una tela fischavano piombavano giù a mordere i vivi a mordere i morti su i proguoli bollenti delle trincee?

Kdo je na Kalvariji živel, zasut v razvaline, med stokom in krikom med dima oblaki visokimi kot piramide, med plohami strelav, ki, kakor zločesti ptiči nevidni so križema trgali zrak, kot bilo bi platno, so žvižgali rili se v tla, da grizli so žive, da grizli so mrtve med globljo pekočo okopov?

»Mi smo bili,« pravi nadalje Locchi, »ki smo živi prišli v Gorico.« Dne 10. avgusta 1916. je padla namreč Gorica v naročje Italije in Podgora je prišla iz središča nekoliko bolj v zaledje boja, a oddahnila se ni, kajti avstrijske granate so jo še vedno dosegale. Vendar pa v tej

svetovni vojni Podgora ni več prišla v poštev. Pa tudi če bi bila še prišla, bi ji nič več ne moglo škoditi, kajti Podgore po tistem kalvarijskem letu sploh ni več bilo. Pa če je tudi res še kaj ostalo, je skrbno pobral avstrijski vojak.

Kakor če razgrebeš mravljišče ter je pohodiš in poteptaš, boš vendarle opazil tu pa tam samotno mravljo, ki rije in lazi po razsutem domu; tako nekako si lahko opazil l. 1918. redke Podgorce, ki so se vračali domov ter iskali strehe po smrdečih kavarnah in zadoblih barakah. Šele jeseni tistega leta je bil konec vojne. Italija je zmagala in ljudje so se začeli počasi vračati domov. Domov? Ne, na razvaline domov in polja so prišli.

Leta 1919. in 1920. je mravljišče oživel. Inženjerji, zidarji, delavci, mizarji, tesarji, vozniki, vse se je razgibalo in iz razvalin so vstajali novi domovi. Leta 1924. so dozidali še cerkev in tovarno. A vse še danes ni sezidano!

Toda ti časi so minili, vojnoodškodninska postava se je večkrat menjala. Denarja je bilo vedno manj. In povojna razposajenost se je spremenila v težko skrb in boj za obstanek.

Na občinskem krmilu so se menjavali razni župani in komisariji, dokler ni nova postava občinske volitve ukinila ter imenovala »po-

teštate«. Hitro po vojni je bil še za župana Anton Klančič, ko se je on odpovedal je bil imenovan komisarjem Mohor Dominko. Pri prvih povojnih volitvah je bil izvoljen tudi za župana, toda občinski svet je bil razpuščen in županu je sledil komisar Mihael Marinič. Pod njim se je začela akcija za priklopitev Podgore h Gorici, kar pa do danes še ni uspelo. Ko je bil razrešen funkcij M. Marinič in je prišel za komisarja A. Numis.

To hitro menjavanje občinskih upraviteljev Podgorini koristilo. Regulativno delo po vasi je zaostalo, vprašanje soškega mostu je nerešeno in še mnoge druge naloge čakajo podgorsko županstvo.

Kakor sem že omenil, je tovarna zopet obnovljena, vendar je postala iz papirnice predilnice. Ker je upostavitveno delo v glavnem dovršeno in ker tovarna radi trgovskih konjunktur ne nudi stalne in gotove zaposlenosti, se je veliko novodošlih delavcev zopet odpravilo proč in nekaj domačih išče sreče v Franciji in Ameriki.

Danes ima Podgora le 2000 prebivalcev med tem ko jih je imela pred vojno skoro 3000. Upati pa je, da bo velikanski tovarniški obrat v Podgori s časom nudil kruha do načinom in okoličinom.

Drugi dogodki iz sedanjosti ne spadajo sem! (Konec.)

in dovažanje v Trst in več drugih stvari, ki so bolj postranskega pomena.

Ako bomo imeli lasten kamjon, ki bo prevažal mlečne izdelke v Trst, ga ne bomo pošiljali praznega iz Trsta v Gore, temveč ga bomo naložili s sladkorjem in kavo, rižem, milom in makaroni, ter tako začeli reševati tudi še drugo vprašanje, to je skupno dobavljanje blaga našim konsumnim zadrugam.

Ako bo poslovalnica dobro urejena in pod spretnim vodstvom, bo mogla gotovo v par letih zagotoviti odjem vseh mlečnih izdelkov od vseh mlekarskih zadrug, ki že obstojajo ali se bodo komaj ustanovile.

Ker bomo istočasno skrbeli tudi za kakovost mlečnih izdelkov, bo gotovo zavlada naša znamka »Latticini Alto Isonzo« v Trstu in na bližnjih tržiščih. Brezdvoma bomo z dobro organizacijo dosegli, da se bodo vse mlekarske zadruge priklonile Zvezi in da bomo s kakovostjo in pristnostjo naših mlečnih izdelkov vse manj vredno blago izpodrinili ter tako zajamčili našim mlekarskim zadrugam in našemu kmetskemu ljudstvu primeren in stalen dohodek.

Novi zvonovi v Godoviču.

Vendar sem se enkrat vrnil vesel in zadovoljen s preizkuševanja posvojenih cerkv. zvonov; vesel, da mi ni treba zopet le grajati, zadovoljen, da je dobila ena naša cerkev zvonilo dostojno božji časti.

V Godoviču (pri Idriji) so dobili nove zvonove, ki so jih naročili vrli župljani na svoje stroške. Duša in vodja tega podjetja je bil preč. g. župnik Ivan Dežela. Uvaževal je pri tem izrek: Vsi ljudje vse vedo, samo »zdravi razum« ne zadostuje. Ni si mašil ušes strokovnjaškim nasvetom, ampak jih zasledoval in vestno uvaževal. To modro ravnanje je obrodilo krasen uspeh. Glavni točkiki tega uspeha sta vzorna dispozicija glavnih glasov in težji težni sistem. Kdor je zvonoznanec, ta ve, kaj to pomeni.

Zvonovi imajo glasove es^1 , ges^1 , as^1 , torej mešano (harm. mel.) zvonilo. Ta dispozicija ima te le prednosti: 1. da je večji interval med večjima zvonovoma, kar dela vel. zvon bolj impozanten (želja našega ljudstva); 2. da se da s malimi stroški razširiti v najkрасnejše štiriglasno zvonilo: es^1 , ges^1 , as^1 , b^1 .

Glavni glasovi godoviškega zvonila so precizno zadeti, kot jih po vojni še nisem slišal. Posamni gla-

sovi so polni vsebine, čisti, jasni, nič pokritega, nič kotlastega, kar sem moral doslej navadno grajati. Brenčanje je polno, daleč slišno, brez sunkov, traja nad minuto do sto sekund. Kompetentni instrument izričuje sicer, da divergira brenalni glas nekoliko od udarnega, toda tega ne zaznava še tako fino uho. Podkrilni alikvotni glas je precizna oktava. To in malo nadkrilno terco zaslišuje v bližini zvonika že prostovešče uho. Piščalka je iz vabila velikemu zvonu tudi čisto kvinto. To vsebujeta gotovo tudi mala zvonova. Nisem pa mogel tega ugotoviti, ker ne seže glasovni obseg moje piščalke do njui kvint. Pa saj je alikvotna kvinta že bolj v oblasti slučaja kot zvonarja.

Pri teh vrlinah spregleda rado večšakovo oko dve malenkostni korekturi pod krilom in to tem bolj, ker prenašajo zvonovi debelejšega okrilja mnogo lažje morebitne majhne korekture kot zvonovi tenkega okrilja. Le najboljšim zvonarjem se posrečujejo tudi tenki zvonovi. Sicer je liv brezhiben.

Zvonarna Colbachini Luigi & Figli — Trento (Via Brescia N. 22) vlija namreč lažje in težje zvonove istega glasu. Vrli Godovičani so se na prepričljivo besedo svojega dušnega pastirja odločili za težji težni sistem. S tem so zagotovili svojim novim zvonovom prednost pred drugimi poveljnimi zvonovi, ki so — razen dveh novih v Podragi — vsi tenki, t. j. lahkega težnega sistema. Evo razliko! Prvo je število godoviških zvonov, drugo videmskih in drugih v Italiji: es^1 (1352 — 960 kg), ges^1 (781 — 570 kg), as^1 (520 — 400 kg). Godoviško zvonilo je torej za 723 kg težje kot videmsko in druga enakega glasu. Ta večja teža pa ni vlija v koreniko in avbo, kar nima nobenega vpliva na glasovno dobroto zvona, razdeljena je temveč po krilu in nadkrilju, kar povečuje polnost in slišnost glavnega glasu. Za to zadostuje primeriti debelost krila godoviških in drugih zvonov. Debelost prvih je: 9,5, 8, 6,8 cm, drugih: 8,2, 7,1, 6,2 cm. Ker pa debelejša okrilja glas zviša, se mora premer povečati. Zato imajo godoviški zvonovi premera: 128, 108, 95 cm — videmski enakoglasni pa: 120, 101, 89 cm; večšakovo oko, navajeno na velikost videmskih zvonov spozna takoj, da so godoviški enakega glasu znatno večji. Večja teža (723 kg) brona stane pa lepih denarcev! Ali niso dokazali s tem vrli Godovičani svojo izredno poštvalnost za Boga in Cerkev!

Vsa čast takim župljanom, vsa

čast pa tudi njih dušnemu pastirju, ki je posvetil temu dobremu delu toliko truda in skrbi! — Ivan Merčina, kn. nadškof. kolavdator cerkvenih zvonov.

Nekje v Franciji...

St. Gervais les Bains.

Srčne pozdrave pošiljajo delavci iz Francije. Vsi so zdravi in veseli posebno ker je več Primorcev skupaj in si zapojejo kakšno po domače. Težko pa pričakujejo od doma pošte. Zato pa tem bolj segajo po »Goriški Straži«, da znajo za novice iz domačih krajev.

Delavci iz Grgarja: Pavlin Ivan, Pavlin Anton, Pavlin Silvester; Vrtobja: Berto Černe, Franc Širok, Jožef Budin, Henrik Zimic, Ivan Valantič, Ivan Doljak, Gustav Jurčič; Popovič Matija, Modrejce; Ločnik: Dante Mihalovič, Lojze Katineli, Ivan Jerman.

Pozdravi slovenskih rojakov iz Tirolskega.

Pirsčne pozdrave pošiljajo naši rojaki iz vedno zasneženih tirolskih Alp svojim staršem, bratom, sestram, ženam in dekletom.

Česnik Pavel, Polanc Ivan, Krapež Franc, Bolčina Anton, Česnik Jožef, Šen Angel, Žonta Ignac, Žonta Edvard, Pižent Ivan, Pižent Leopold, Černigoj Franc, Krapež Anton, Vidic Miroslav, Vidmar Ignac, Likar Ivan; vsi iz Dol. Otlice. Vidic Anton, Černigoj Leopold iz Šturij pir Ajdovščini in Bolčina Alojzij iz Ajdovščine.

Iz širokega sveta.

Leteči hotel.

V Ameriki gradijo velikanski zrakoplov Zeppelin, kakršnega še ni bilo v zraku. Zrakoplov bo pravi velikan. Imel bo 200.000 kubičnih metrov prostornine. Doslej so imeli največji zrakoplovi le 140.000. V novem zrakoplovu-velikanu bo prostora za 120 potnikov, ki bodo imeli vsak svojo posebno kabino za spanje, posebne kopalnice, velikansko jedilnico in menda celo plesno dvorano. Bogatim potnikom ne bo torej v zraku ničesar manj, kolo. Ti novi zrakoplovi bodo morali sčasoma izpodrinili vožnjo po morju.

Ura teče...

Na enem izmed mnogih stolpov na moskovskem Kremlju je znamenita ura iz l. 1491. Sestavljen je sloveči urar Solarius iz Milana. Leto 1628. je uro popravil neki Holanec. Car Peter Veliki jo je ku-

pil in dal prenesti na Kremelj. Takrat je ura ob določenem času igrala holandske narodne pesmi. V 18. stoletju jo je popravil neki Nemec. Od tedaj je znala ura tudi znano nemško popevko »O, ti lju- bi Avgustin«. Nikolaj I. je uro dal naučiti tudi, da je svirala ruski vojaški marš, pobožni Aleksander II. jo je naučil neke nabožne pesmi. Med revolucijo je ura molčala. Zdaj pa zna tudi komunistično himno. Uboga ura, kako se mora času prilagoditi.

Kasa mora biti polna.

V današnji Rusiji mora vsako sredstvo biti orodje komunistične propagande. Tudi v kinematografih kažejo komunistične filme, ki naj vzgoje iz obiskovalcev pristne komuniste. A taki »vzgojni« filmi občinstvo že pošteno dolgočasijo. Zato so komunistični kinematografi tudi vedno prazni. Za lastnike je zguba očitna. — Eden jo je pa le stuhtal. Da razobesiti velikansko reklamo za nek ameriški film, zraven pa napiše z velikimi črkami: »film nima nobenega duha v sebi in ne vpliva na široke mase prav nič vzgojno«. In tisti večer je bil kino poln.

»Vnebovzetje« čudodelnega rabija.

Pred par dnevi se je na varšavskem judovskem pokopališču kar trlo ljudi. Od vseh krajev so skupaj pridrli krivonosni Abrahamovi sinovi in čakali, kdaj se bo dvignila iz groba duša nekega rabija (judovski duhovnik) in zletela še gor- ka v nebesa. Do tega pričakovanja je pa na čuden način došlo. Na rabijev grob so namreč položili neko posodo, kamor so bogaboječji Judje polagali listke z napisanimi željami. Neki mestni dobrovoljček si je pa privoščil špas in vtaknil v mraku v posodo gorečo žeplenko. Začelo je goreti. Brumni grobar je pa v plamenu videl ubogo rabijevo dušo in šel vernike klicat, naj pridejo gledat, kako bo rabi v nebesa šel.

Revolucionarni grobni napisi.

Na grobišču v mestu Kasimovu se bere na enem grobu: »Tu počiva bivši služabnik božji, zdaj svobodni nebeški meščan Nikita Zoščenko«. Na drugem spet: »V tem grobu leži nepremično truplo bojnega orla Ivana Kočerkova. Mir njegovega bojnemu pepelu«. Na pokopališču v Taganrogu pa je vklesano na kamnu: »Večni mir daj, o Gospod, po generalu Vranglu osleparjenemu pepelu kozaka Semenja Kuvaldina, ki se je po pozneje vrnil v naročje sovjetov in se na posled napotil v Tvoje kraljestvo«.

Jožefinska doba v Idriji.

Naredbe cesarja Josipa II. 1780 do 1790 so znane. Vtikal se je v strogo cerkvene zadeve. Odpravljali so samostane, prepovedal procesije, zatrl bratovščine. Določeval kako naj pokopujejo mrljice, koliko sveč naj gori pri sv. mašah itd.

Veter, ki je pihal z Dunaja se je pa sprevrgel v Idriji v pravo burjo. Ker je rudnik patron idrijske župnije so menili rudniški uradniki, da se neomejeni gospodje tudi v strogo cerkvenih zadevah. Nekoliko zgodovinskih slik naj to pojasni.

Dne 7. avgusta 1756 priporočila škofijstvu rudniško ravnateljstvo tedanjega idrijskega kapelana Matije Gnjezdca, da ga imenuje mestnim župnikom. »Oberamt« piše: Ljudje so ž njim prav zadovoljni in prosili so me naj se zavzamem za gospoda na pristojnem mestu. To prav rad storim, saj so njegovi starši tu dobro znani in njegov stari oče je bil rudniški uslužbenec. Kapelan Gnjezdca pa je tu že 4 leta, je duhovit govornik v slo-

venskem in nemškem jeziku, dobro podkovan v bogoslovnih vedah in obiskuje rad bolnike. Njegovo vedenje je zelo spodbudno in kot rojen Idrijčan pozna vse potrebe a tudi razvade našega mesta. Med vsemi kompetenti se on najtopleje priporoča.

Dne 1. oktobra 1756 je Gnjezdca res postal župnik v Idriji. Ko je bil pa v letih 1770 nasprotnega mnenja glede novega pokopališča so pa že v dopisu na ordinarijat tožili da je trmast, da se radi njegove ošabnosti in razdražljivosti težko žnjim shaja. — Ker je bil oseben prijatelj dr. Scopoli-ja, prvega diplomirane- ga zdravnika v Idriji znanega botanika, se je zelo zameril na zgoraj. Scopoli je hotel biti bolj samostojen v svojem poklicu in za vsako zadevo vprašal za mnenje v gradu, pa to višji gospodi ni bilo všeč. Razni dopisi so romali na Dunaj radi zdravnika, a Scopoli je imel tam kaj osebnih prijateljev, ali pa kot strokovnjak, osobito še kot botanik, tako slovel, da ravnateljstvo ni vselej doseglo, kar je nameravalo. Zato je za njega in na njegovega prijatelja župnika Gnjezdca.

To se kaže v dopisu z dne 17. 9. 1779 v katerem se mu naroča naj ima malo več spoštovanja do višje oblasti, in se mu naroči, da se mora vselej prej zgledati pri rudniški direkciji, preden gre kam iz župnije.

Nadvojvoda Josipa je Marija Terezija že leta 1765 pritegnila k vladarskim poslom, da bi se tako praktično vpeljal v svoj novi poklic. Uradništvo je takoj začutilo mnenje in mišljenje prihodnjega vladarja zato se je vmešavalo v zadeve in osebe, do katerih ni imelo pravice.

Dne 13. 7. 1781 prosi Gnjezdca za kanonikat v Gorici.

Naš Oberamt spremlja prošnjo: »Po 25 letnem delovanju v dušnem pastirstvu v Idriji se je ljudem sploh priljubil. Kot govornik je neustrudljivo, sicer slabe konstitucije, se ni vstrašil tudi težkega dela. Bil je sicer večkrat bolan, a dela ni opustil. Prav spodobno se mu kako zboljšanje in priznanje.« — Promoveatur ut admoveatur — kanonikata pa le ni dobil.

Več sitnosti je imel njegov naslednik Mihael Butkovič. Nastopil je župnijo 1. marca 1785 a že 24.

oktobra istega leta mu patron za- ukazuje, da mora stolni red razglasiti na leci in ga nabiti na cerkvena vrata. Tirja se tudi prepis tega kar v nedeljo na prižnici oznani. Odlokov »Oberamt« se mora strogo držati drugače se smatra kot »renitenten« in se mu plača vstavi. Če hoče iz fare naj prej prosil v gradu za dovoljenje, če ne se mu plača vstavi za toliko dni, kolikor dni bo de odsoten.

Človek bi mislil, Bog ve kako bogato je takrat rudnik plačeval župnika in oba kapelana, da tako bahato plačo omenja. No dobival je župnik 400 gld. na leto, a moral je dajati kapelanoma hrano in potrebo zastoj. Kako težko so s tako pičlimi dohodki shajali kaže najbolj vedno menjavanje kapelana in tudi župniki v tej dobi so bežali iz Idrije.

Rudarji so vedeli, da je njih duhovščina slabo plačana, zato so pri previdovanju bolnikov, ali pri kaki drugi priliki dali kako malo nagrado. A prišel je strogi ukaz, da ne sme nobenega daru sprejeti. Ako se v tem kaj zagreši, bo plačal kazni 24 cekinov.

(Dalje.)

Imena cest in ulic v Pekingu.

Zajemljiva so imena nekaterih cest v Pekingu. Najlepša se imenuje »cesta vrednega okrepčila«. Ne-ka ulica nosi ime »ulica pisanih oblek«, druga spet »ulica starega po-koenja«, dalje »cesta tisoč lepot«. So tudi »rdeče« in »rumene ceste«.

Kača v oglavnici.

(Slika iz misijonov.) Zanimiv do-godek iz svojega misijonskega živ-ljenja nam pripoveduje kapucin p. Kozma iz Darbanga v Indiji. »Ne-koč sem se oblekel za sv. mašo in stopil mirno pred oltar. Pa, oj groza! — že pri vstopnih molitvah se nekaj zgane v moji oglavnici (ka-puci). Kar sapa mi zastane. Kaj bi neki bilo? Črna misel mi šine v gla-vo, in toliko, da mi kri ne zastane po žilah: v oglavnici imaš strupeno kačo. Kajti nikjer v našem misijo-nu ni toliko kač kot prav v Darban-gu. Več strupenih kač sem že pobil v cerkvi, v spalnici in v obednici. In zdaj — bržkone se je taka zver zgubila tudi v mojo oglavnico. Pa morda je le martinček. Da, martin-ček bo, po premikanju sklepam. To-lazil sem se napol s to mislijo, kajti že večkrat sem v oglavnici svoje redovne obleke našel martinčka. Precej raztresen srečno končam vstopne molitve in še nekaj drugih molitev. A v moji oglavnici je bilo vedno bolj nemirno. Golazni je po-stalo gotovo prevroče in je iskala izhoda, pa ga ni našla, ker je mašna obleka zapirala odprtino oglavnice. Vedno tesneje mi je postajalo pri sre-u. Kaj, če po povzdigovanju pri-leze martinček na dan in mi celo prevrne kelih! Morda pa niti mar-tinček ni, ampak strupena kača! V strahu, ves raztresen, čisto prepo-ten pridem do sv. obhajila in tudi do konca sv. maše. Živa duša v cerkvi ni slutila, kaj se mi godi. Ur-nih nog sem jo pobral v zakristijo, previdno slekel mašno obleko — in zver se je prikazala. Hvala Bogu, bil je le debel, rejen in velik kušcar, kakršnih pač ni v Evropi, ampak samo pri nas v Indiji. Skočil je na mizo, me nekaj trenutkov vprašu-joče gledal — jaz pa njega. Nato sva se ljubeznivo poslovila s po-zdravom: »Da se nikoli več ne vi-diva!...«

»Meksikajnarije«.

Tam doli brezverci še vedno div-jajo. Streljanje in morije katoliča-nov še niso odnehale. Predsednik Calles se je zagrizel v svoj bes, da ne more iz njega. Svoji dve hčerki pa je le dal izšolati v zavodu šol-skih sester.

Po dolgi muji je pa le predsednik sprejel v avdijenco dva škofa. Zdi se, da se bo le počasi mir razlil po besneči deželi. Saj čas je, sicer bo ves svet pljuval na framasonsko strastnost.

Grozovit zločin.

Pretekli teden so zločinske roke segle po življenju številnih mirnih potnikov na brzovlaku, ki vozi iz Berlina v Hannover v Nemčiji. Zlo-činci, kojih pa še nima pravica v rokah, so odvili tračnice par minut preden je pridrvel z vso silo vlak iz Berlina. Potniki so bili že vsi po-spali v spalnih vozovih, kar zasli-šijo grozovit pok, tla se zamajejo in začutijo, kako se vozovi valijo nekam v globino. Vlak se je pre-vrnil čez škarpo s tako silo, da je lokomotiva zarila kar par metrov v mehka tla. Iz razbitih vozov so pri-vlekli 17 razmesarjenih trupel in celo vrsto ranjencev.

Zanimivo potrdilo.

Kmečki eksekutivni odbor kraj-nega sovjeta v Alexandrovsku je izdal takole potrdilo: izdajamo Se-rafini Mihajlovi Larionovi kot do-kaz, da zna pisati in brati, da je 45-letna devica ter zasebnica in v resnici tista oseba, ki izvršuje zgo-raž navedeni poklic. To potrdilo velja za 6 mesecev. Tako je brkati sovjetski komisar v potrdilu potr-dil potrdilo.

Kaj je novega na deželi?

Dobrovo.

Ali ne veste, kaj so bili rokovi-njači? Bili so roparji, ki so divjali po Sloveniji za časa ko je v naših krajih gospodaril Francoz. Ako pri-dete na veselico, ki se bo vršila na Dobrovem dne 5. septembra, bo vsakdo imel priliko ne samo videti to roparsko zalego, ampak tudi ž njimi osebno govoriti. Igrala se bo namreč velika ljudska drama »Ro-kovnjači«. Rokovnjaški poglavar Nande, s katerim se je pisec teh vrstic seznanil pred kratkim v neki jami gori blizu »Kobalarja« je ob-ljubil, da bo, ko pride na Dobrovo, jako družaben in, ako ga orožniki prej ne vtaknejo v luknjo, je rekel, bo posebno mladim dekletom rad povedal svojo zgodbo o izgubljeni ljubezni, kar je bilo vzrok, da je postal ropar. Delovala bo šaljiva pošta in godab svirala. Spored bo še objavljen.

Šmartin v Brdih.

Dopis v »Edinosti« glede pismo-noše ne odgovarja resnici. Pošto, ki jo nosi Leopold Jakonič iz Ko-zane, dobimo vsak dan redno in točno. Toliko resnici na ljubo.

Čezsoča.

Prosvetno društvo »Zlatenik« priredi v nedeljo 29. avgusta ob 7. uri zvečer v društveni dvorani ve-selico. Na sporedu je deset pevskih točk, ki jih bode pel naš priljub-ljeni solist g. Bratuž. Uprizorili bo-mo dve dramski sliki »Smrt pra-vičnega« ter še dve burki za name-ček. Prijatelji lepega petja in lepih iger ste vljudno vabljeni. Po igri bo prosta zabava.

Fojana.

Čudno pa resnično je, da že iz predvojne časa sem nismo obču-tili takšnega udarca kot ga to leto občutimo. Na črešnjah je le tisti kaj dobil, ki je zgodnje imel, a dru-gih sta se pa dež in toča polastila. Drugega sadja pa letos sploh ni, mogoče katera dernjula bi se do-bila, a še tista vsa grintava.

Vina ne bo sploh nič in kako naj bi bilo, ko nas je samo štirikrat to-ča prav dobro naklestila. Vinogra-di so res videti žalostni; posebno nekaterih tukajšnjih združnikov. Dotični bodo morali čakati kar dve dobri leti časa, da se bode spet lahko reklo, da je res vinograd. Uboga klet, letos se ne bo treba praskati za ušesom, »kam z vinom«. Ko bi ga le za domačo rabo imeli, a bojim se, da še tistega ne bo.

To naj še omenim, da se ob ne-deljah nekateri mladi pobalini poz-no v noč klatijo okrog gostiln. Opo-zarjamo starše dotičnih otrok in tudi starejše brate, naj ne puščajo zvečer otrok se potepati. Naj se oni pobrigajo za nje, sicer se bo moral kdo drugi.

Brestovica.

V nedeljo 29. t. m. bo priredilo naše prosvetno društvo »Zarja« vrtno veselico s sledečim spore-dom: deklamacija, razne pevske točke, »Miklova Zala«, drama v petih dejanjih, kuplet itd. Zabave, poštene in lepe, bo obilo! Vse pri-jatelje in sosedna društva prav vljudno vabimo.

Baška dolina.

Izstopil sem na grahovski postaji. Cesta v vas je zelo slaba. Domačini so mi pravili, da zdaj nihče ne more prevzeti ceste. Vojaška urrava jo ponuja občini, občina deželi. Vse kaže naj bi jo popravljali tisti, ki jo največ rabi, pa naj bo zasebnik ali kdo drug. Polje jako slabo kaže. Kar ni toča oklestila, bo vzelo ved-no deževje. Na Grahovem sem vprašal po cigaretah pa v celi vasi, ki ima menda 5 gostiln in 3 trgovi-ne, ni nobene trafike. Bila je nede-lja in deseta ura; stopil sem k maši. Cerkev je v popravilu in kakor kaže, bo dobila zelo lepo lice. Sto-

pil sem na kor zadaj za orglje. Mo-liti pa nisem mogel, ker je bila pred mano zabava preglasna! Po službi božji sem vprašal, kdo so tisti ljud-je, domačini so mi rekli, da so di-jaki. Pa nič hudega. Dalje prihod-njič.

Svino pri Kobaridu.

Na 15. t. m. se je vršila v tej maj-hni vasi prireditve. Igrali so »Kri-voprisežnika«. Igra je napravila na gledalce zelo dober vtis. Večji uspeh pa je imelo petje. Pogodil jo je prav dobro »Slepec« s svojim le-pim otonim glasom, ki je izvalil marsikateremu izmed gledalcev sol-ze v oči.

Ne bi pričakoval od tako malega društva toliko uspeha. Zahvala gre tudi g. Uršiču, organistu in pevo-vodji iz Kobarida za njegovo po-zrtvovalnost. Fantom in dekletom pa kličemo vsi gledalci: »Le po tej poti naprej!« Gledalec.

Preserje.

Preserje je vas ležeča na višavi nad Rihemberkom. Mirni so bili tam ljudje in pridni kmetovalci — vinorejci. Zadnja leta pa ni tako in vojna je pustila tu zle posledice. Nekaj mladeničev je tu kar podiv-jalo. Napadajo vse vprek in danes ni gotov nikdo ob mraku skozi vas. Prigodili so se že ponočni napadi na mimoidoče in danes se že boji iti pošten človek na Preserje. Pre-težna večina ljudstva je seveda po-štena, ali ta mlada golazen plaši vso vas in ogroža vso okolico. Ta-ko pridrve pogosto v Brje in druge kraje, kjer tepejo posameznike, vdirajo v privatne hiše in gostilne in razbijajo, da je groza. V žepih in rokah imajo vedno samokrese ter streljajo in tolčejo z njimi vse vprek. Tako so že v Brjah do ne-zavesti potolkli nekega mladeniča. Zraven pa tudi prav pridno kra-dejo zlasti kokoši. V nedeljo pa je v gostilni na Kresiji tak mlečno-zobi razgrajč vstrelil v trebuh do-mačega trgovca, ki se sedaj bori s smrtjo. — Prosimo, ali ne bo tega konec in ali se ne da temu odpo-moči?! Včasih je znalo oblastvo take nezrele podivjance zgrabiti za ušesa.

Modrejce pri Sv. Luciji.

Potrjujemo, da dopisa iz Mo-drejce, ki je bil objavljen v zadnji »Goriški Straži« z dne 18. t. m. ni spisal Jože Kragelj, Modrejce št. 2 in ni z njim v nobeni zvezi. Zato so vsa tozadevna sumničena krivična. Uredništvo.

* * *

Prejeli smo in priobčujemo, ker nočemo zlasti v domačih vaških za-devah delati nikomur krivice:

Ker sem tudi naročnik Vašega cenj. lista in oskrbnik hiše, katera edina je imela v vasi letos letoviš-čarje, se čutim prizadetega radi na-migavanja v dopisu iz Modrejce v »Straži« št. 54, da so moji letoviš-čarji delali škodo kakor tudi da so radi njih nastali prepiri v vasi. Od-govarjam sledeče: Podpisani sem star Modrejčan, a dosedaj še nisem čital iz naše vasi tako hudega do-pisa v časopisih, ki je v resnici raz-buril vse vaščane in povzročil sum-ničenja in prepire. Izjavljam, kar mi mora potrditi tudi g. župnik in županstvo, da so Modrejčani miro-ljubni, složni, nestranski in zelo pridni gospodarji. Dotični napredni gospodar s dopisnik b. bil veliko modrejše napravil, da bi ne pisal v liste takih zadev, ki se lahko doma med sosedi poravnajo. Podpisani namreč nisem slišal za časa bivanja družine mojega svaka na Modrej-cah nikake pritožbe glede škode in sem pripravil morebitno porav-nati. Glede mlekarne v naši vasi opozarjam zavednega gospodarja s dopisnika, da je naša gospodarska rešitev le v združenju in ne v ce-

pitvi in da nimamo k temu nikake-ga povoda, ker smo Modrejčani najbližji člani združne mlekarne pri Sv. Luciji. — Peter Fortunat, p. d. »Klemenov«.

Idersko.

Zadnjo nedeljo smo praznovali svoj cerkveni praznik sv. Roka. Ne-kateri nadebudni mladeniči niso mi-rovali, dokler niso izsilili od oblasti dovoljenja za ples. Čudno se nam zdi le to, da se par mladeničem na ljubo — med temi so tudi oni znani razgrajči, ki so svoječasnno razgra-jali na Libušnjem — dovoli ples, medtem ko ga pretežna večina vaš-čanov obsoja, ker so časi preresni, da bi zdravje in denar zapravljali po brjarjih. Zanimivo dejstvo je tudi to, da so pri plesu igrali koba-riški muzikantje, akoravno je na Iderskem društvena godba, ki pa načelno, odkar je ustanovljena, ne igra pri nobenem plesu. Dalo bi se še marsikaj lepega povedati o tem plesu, kako in kje so n. pr. fantje iskali dovgljenje za ples. Pa to karto si zaenkrat še prihranimo. Morda pride še čez sedem let prav. Na vsak način lahko rečemo, da se je delalo skoraj celo noč za mili na-rod, in če bo šlo v tem smislu na-prej, se nam ni treba bati, da nas bo tako kmalu konec.

Na Rožnico (15. avg.) je nastopi-lo prosvetno društvo s »Krivopri-sežnikom«. Odkrito povedano, bali smo se tega nastopa. Društvo je sicer krepko, a kaj ko je majhno, saj šteje cela vas še ne dobrih 30 hiš. Pa fantje in dekleta so poka-zali, da pri društvu ne odločuje to-liko število, ampak pred vsem dobra volja društvenikov. In te dobre volje ima društvo precej. Igra, ki so jo izbrali, ni ravno med lahkimi, in vendar je šlo. Ne rečemo, da je bilo vse popolno; kdo naj pač zah-teva od naših diletantskih predstav popolnosti, a bila je vendar nad povprečnostjo, tako da je občin-stvo z užitkom sledilo igri. Posebno sta ugajala Krivoprisežnik in Vero-nika. Pa tudi ostali so razen par izjem napravili svojo dolžnost. Kar pa moramo posebno pohvaliti, je društveni zbor, ki nam je precej dovršeno zapel nekaj prav lepih pe-smic, kot n. pr. Vodopivčevi: »De-narja ni« in »Žagar«, Ferjančičevo »Vzdihljaji slepca« in tri koroške narodne, harmonizirane od Deva. Poznalo se je, da razpolaga društ-veni zbor z dobrimi glasovi in tudi z dobrim pevovodjem. Društvu je treba na vsak način čestitati na uspehu.

Ljubi svoj kmečki dom in zemljo slovensko!

Škof Slomšek je še kot škof ved-no rad -oudarial, da je bil rojen od priprostitih kmečkih staršev v borni kmečki bajti. Na enem mestu tako-le pravi: »Mnogotero mestice malo je slovitih možev rojstni kraj in marsikateri oblažitelj narodov in deržav je pod slamnato streho tega sveta luč ugledal. Bil je tudi odre-šenik človeštva u bornem hlevu ro-jen in na slamo u jaslice položen. Neskončno modri Vlado sveta ne gleda na imenitnost slanu, ne na vrlost poslopja, ampak vsakemu po njegovi zmožnosti svoje dare deli, bodisi kralju ali ubornega težaka sinu.«

Slomšek, ki bo gotovo kmalu na oltar povzdignjen, se je zmeraj za-vedal svojega pokoljenja: »Sloven-ka me je rodila, Slovenka me je do-jila, naj me slovenščina tudi sina hvaležnega ima. Zemljo materino obdelavati želim, dokler nekda v materini zemlji počivam, ako bo božja volja tako.«

Na drugem mestu (Bl. i N. 271) pravi o svojem maternem jeziku: »Ni človeku slajšega, kakor mater-ni jezik. Dete sem po slovenje ate-ja in mamu klical; po slovenje tudi svojo dušo Očetu nebeškemu izro-čiti želim.«

Idrijske novice.

V nedeljo dne 8. avgusta 1926 je priredila Zveza prostovoljnih gasilnih društev za idrijski okraj javen orodni nastop v Idriji na trgu XX. septembra. — Ob 1. uri so prišla sosedna gasilna društva s svojim orodjem. — Ob 2¼ se je pričel javen nastop po sledečem redu: Prvi so nastopili gasilci iz Cerkna s svojo motorno brizgalno na 4 cevi ter prosto pokončno stoječo lestvo. Ta vaja je napravila na Idrijčane največji vtis. Gasilci iz Pljuženj so nastopili s svojo mehanično lestvo, katere je delo tamošnjega društvene načelnika. Spodnja Idrija je nastopila s 30 možmi s svojo brizgalno na 30 možni pritisk. Društvi Idrija in Šturje sta nastopili skupno z brizgalno in pokončno lestvo, katero so držali gasilci z vrvmi. Sledila je strešna vaja, vaja s hidrantom, reševalne vaje s spuščanjem in plezanjem po vrvi. Nato je pokazalo reševalne vaje tudi društvo Cerkno. Kot zadnja je bila vaja z gasilnimi aparati »Faro«, s katerimi so gasili na sredi trga zažgano gramado. Kot zaključek je sledil mi-mohod vseh gasilcev pred mestno hišo na glavnem trgu. Med celo prireditvijo je neprestano močno deževalo, kar pa ni niti najmanj vplivalo na potek vaj. Na vse gledalce je ta požrtvovalnost močno vplivala. Vseh vdeležencev v krojih je bilo 110, med njimi tudi gasilci iz Ajdovščine, Šturje, ki so kljub slabemu vremenu prihiteli čez gor. Ob 5. uri popoldne je sledila veselica pri Didiču, ki je trajala do polnoči in bila vseskozi živahna in kar najbolj obiskana. Prireditve, ki je bila posneta po zadnjem velikem nastopu gasilnih društev cele Italije v Vidmu, je vse gledalce zelo zanimala ter bila zanje nekaj popolnoma novega.

Listnica Kmečke-delavske zveze in Političnega društva »Edinosti« v Gorici.

1. Goljevšek Jos., Marijino Celje št. 2: Tudi Vi zglasite se v tajništvu o priliki zaradi Vaše pokojninske prošnje.
2. Bogataj Andrej, Ledine: Vam je bila odbita pokojninska prošnja. Ali ste napravili v teku 90 dni rekurz proti negativnemu odloku?
3. Faganel Gen., Vrtojba: Zglasite se ob priliki v tajništvu zaradi Vaše pokojnine.
4. Stanič Marija r. Lovišček, Nekovo 43: Posredovali smo za Vas pri likvidacijskem pokojninskem odboru v Rimu. Upati je, da bo Vaša pokojninska prošnja ugodno rešena.
5. Rutar Franc, Volče št. 108: Vaša pokojninska prošnja je sedaj v pregledu. Komisija je zahtevala od županstva nekatere dokumente o njegovem civilnem stanju. Zatevanih dokumentov županstvo še ni poslalo. Podrežite pri županstvu, da odpošlje čim prej zahtevane dokumente.
6. Bremec Leopold, Lokavec št. 157: Do danes ni mogla prizivna komisija še rešiti Vašega rekursa. Potrebna je neka izjava vojnega ministerstva.
7. Puc Ana vd. Bajc, Podkraj 15: Pokojnina Vam bo priznana po pokojnem možu. Vendar je potrebno, da odpošlje županstvo ali pa Vi neposredno potrdilo, da je Vaš pokojni mož italijanski državljani. Potrdilo o državljanstvu mora overiti tudi podprefektura v Gorici.
8. Brakar Ant. št. Vid Vipavski (Orehovca): Zakladnemu nadzorništvu je bilo naročeno, da izplača siroti Premrl Ivanu pok. Ivana tudi zastonje.
9. Špacal Ljudmila in otroci, Temnica: Financi v Vidmu je bilo naročeno, da Vam in otrokom plača lir 1617 letne pokojnine. Istočasno se je financi naročilo, da Vam izplača tudi zastonje.

Darovi za sklad »Goriške Straže«.

Gg.: L. J. 5 L; Viteznik Filip. št. Vid 5 L; N. N., Gorica 10 L; Simčič Josip, Vedrijan 2 L; Ivan Kacin, izdel. orgelj 50 L; F. Š., tretji obrok 25 L; Posojilnica, Bilje 25 L; na občnem zboru posojilnice v Biljah nabrali 25 L; Ciril Zamar, kurat 25 L; Ivan Curk, Panzano 4 L; Martin Šuligoj, urar, Gorica 20 L; N. N. iz Cerkljanskega (za g. Bevka) 5 L; Jug Anton, Porcile 5 L; Neimenovani v Črnem Vrhu 100 L; Amalijsa Lisjak, Furlani 5 L; Durcik Andrej, Temnica 4 L; Nabral na Ider-skem g. Franc Uršič: poverjenik Ivan Uršič 5 L; Franc Mihael Uršič 5 L; Anton Tratnik 5 L; Ivan Šavli 5 L 60 stot.; Karol Volarič 4 L; Berginc Franc 4 L; Berginc Franc 2 L; Kurinčič Franc 2 L; Kurinčič Ivan 2 L; Sivec Andrej 2 L; N. N. 2 L; N. N. 5 L; N. N. 1 L; N. N. 1 L; skupaj 45 L 60 stot.; Kavčič Andrej Dornberg 15 L; Podkrasnik Mihael. Kal 3 L; N. N. Opatjeselo 2 L; Neimenovani 2 L; Pirih Rozalijsa, Kal 3 L; Jug Doroteja, Solkan 5 L; Križnič Lojze, Plave 5 L; Brankovič Kat., Šempas 2 L; Vončina Jerica, Zadlog 15 L; Cotič Ivan, Vrh sv. Mihaela 3 L; N. N., Ponikve 5 L; N. N., Miren 2 L; N. N., Miren 2 L; N. N., Miren 2 L; Ban-delj I., Podgora 4 L; Vojni invalid, ki si na ustih pritrga 5 L; Tina Doroteja, Deskle 2 L; Boltar Mihael, Deskle 2 L; Polenčič Jože, Fojana 10 L; Neimenovani, Čepovan 5 L; Ljudska posojilnica, Miren 100 L. — Zadnji izkaz: 4650 L 50 stot. in 2.50 hol gold.; današnji: 554 L 60 stot.; skupaj: 5205 L 10 st. in 2.50 hol gold.

Darovi.

Za Slovensko sirotišče: Ljudska posojilnica v Mirnu 50 L, A. F. 10 L. Srčna hvala!

Za Alojzijevešče. Ljudska posojilnica v Mirnu 50 L. Bog plačaj!

Listnica uredništva.

P. B. Zapuže 53: Zglasite se v tajništvu Km.-del. zveze v Gorici. Isto naj store tudi drugi, ki jim je toča napravila škodo.

Občni zbor »Stavbenega društva« v Biljah, reg. z. z o. z. se bo vršil v nedeljo 5. septembra ob 3.30 popoldne v društvenih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo likvidatorjev.
2. Slučajnosti.

Likvidacijski odbor.

Kmečko delavska posojilnica v Sovodnjah

vabi svoje člane na

REDNI OBČNI ZBOR,

ki se bo vršil dne 5. septembra ob 10. uri popoldne v prostorih občinskega doma v Sovodnjah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računov za l. 1925.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

NB. Ako ob določeni uri ne bo zbrano zadostno število članov, se bo vršil tri tedne kasneje, z istim dnevnim redom, ob isti uri in na istem prostoru drug občni zbor, ki bo sklepal ne glede na število navzočih članov. Odbor.

Kupujem semena: rudečega radeča in luščeno seme od akacije. Just Ušaj, Gorica.

Majhen rabljen harmonij se kupi. Ponudbe na upravo lista.

Tvrška A. Komel, Gorica, Trg sv. Antona 5, kupuje gnjati (pršute), slanino in plačuje najvišje cene.

Na prodaj je njiva na Tolgem — (Barkah) po ugodni ceni, posebno priljubljena za Volarce. J. Gabršček, Volče pri Tolminu.

Vinska sesalka (pumpa) v dobrem stanu je naprodaj. Obrnite se na Angela Rustjo v Skriljah št. 59., p. Sv. Križ pri Ajdovščini.

:: STAROZNANA TVRDKA :: EMILIO WOKULAT & C.

Gorica, Corso V. E. št. 7. in vogal via Barzellini.

priporoča svoje najboljše

FOTOGRAFSKE APARATE vsake velikosti in vsake cene ter vso pripadajočo pripravo na debelo in drobno.

GOSTILNIČARJI!

»Kmetijsko društvo v Vipavi razprodaja iz svoje zaloge pristno vipavsko vino po L 2.20.

Specialitete: Renski rizling, zelen od L 3.10—3.30.

— Podružnica v Idriji. —

Lloyd Sabauda.

Prihodnje vožnje:

v Severno Ameriko:

»Conte Biancamano« 24. 9. 1926.

»Conte Rosso« 12. 10. 1926.

Iz Genove v Njujork v 9. dneh;

v Južno Ameriko:

»Principessa Giovanna« 17. 9. 1926.

»Principe d' Udine« 24. 9. 1926.

»Conte Verde« 2. 10. 1926.

Iz Genove v Buenos Ayres v 13½ oziroma v 19 dneh.

v Avstralijo:

»Regina d'Italia« 30. 9. 1926.

Informacije daje in sprejema naročila na vozne listke zastopnik

F. Rostich, Gorica,
Via Contavalle št. 4.

KRTOVE KOŽE

kupujem

Pasti in poduk na vprašanja

W. WINDSPACH
GORICA, VIA CARDUCCI 6

KIRURG - PRIMARIJ

Dr. LUIGI SUSSIG

se je vrnil in je začel spet ordinirati.

Odbor ljubljanskega vzorčnega Velesojma priredi od 4. do 13. septembra 1926 **Prvo DEŽELNO LJUBLJANSKO RAZSTAVO** pod imenom

LJUBLJANA V JESEN

Razstava obsega sledeče pance: Poljedelstvo, mlekarstvo, vrtnarstvo, čebelarstvo, vinogradništvo, živinorejo, avtomobilizem, radij, umetnost, splošno razstavo industrijskih izdelkov, zdravstvo itd.

Obiskovalci bodo deležni sledečih olajšav: 50% popust na jugoslovanskih železnica.

0% popust na italijanskih železnica. Lir 12.— konzularni vizum.

Legitimacije, ki dajo pravico do imenovanih znižani se prodajajo po L 16 pri komisarju razstave

Oglasni zavod G. ČEHOVIN - TRST

Viale XX Settembre 64-I. - Telefon št. 33-17

NB. Preskrbi se konzularni vizum in dostavijo legitimacije. K gornjemu znesku naj se dodene še Lir 7. za poštno in režijske stroške.

Pozor krojači, šivilje!

Krojna šola, Ljubljana, Stari trg št. 19. Ravnatelj Fr. Potočnik, izvedenec mednarodne Rimske razstave, diplomiran z zlato kolajno in imenovan za profesorja kroja v Italiji.

Speciolen slovenski tečaj moškega in damskega krojenja za Slovence v zasedenem ozemlju. Vsak krojač, šivilja in nešivilja ima priliko se točno po vsaki podobi v modnem listu na vsako mero naučiti krojenja po lahko razumljivem sistemu, ki je preizkušen v Angliji, Franciji, Nemčiji in na mednarodni Rimski razstavi. Otvoritev tečaja bo 15. septembra.

Krojna šola preskrbi učencem hrano in stanovanje po ugodni ceni. Izdaja slovenskih modnih listov, cena polletno Din 120.—. Ob zaključku tečaja ima vsak učenec priliko delati risbe za mednarodno razstavo in dobi po možnosti, tudi rimsko diplomu. Informacije in vprašanja direktno na gorenji naslov.

Spričevala, ki jih izdaja omenjeno učilišče imajo polno veljavo tudi v Italiji.

Dr. G. Smerchinich-ev

RADIOLOGIČNI KABINET

v Gorici — Via Seminario 24

bo odprt vse dni od 8½ do 10 ure, razen četrkov popoldne.

Diagnostika in zdravljenje z röntgenovimi žarki. Aparat se na željo prenese na dom.

Zdravnik za zobe in usta

Dr. LOJZ KRAIGHER

sprejema vse dni v tednu

v Gorici, na Travniku št. 20

ob sobotah in nedeljah pa

tudi v Ajdovščini št. 146

nasproti Ljudskemu vrtu.

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE

ROBERT BERKA

Gorica, sedaj Corso Verdi 36.

Lastnik se je specializiral na Dunaju, bil več let asistent zobozdravnika dr. ja Pikla. Laboratorij odprt leta 1918. — Sprejema do 9. do 12. in od 2. 6. in nedeljah in praznikih od 9. do 12. —

Röntgenologični zavod

za zdravljenje in diagnostiko

primarija Dr. A. DE FIORI

v GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 14

SPREJEMA OD 9 - 12 IN 2 - 4

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega suknja. Blago solidno! Cene zmerne!